

Snakk om etikk

Når tannleger dømmer hverandre i offentligheten

Hensynet til pasienten skal alltid veie tyngst. Men når tannleger opptrer som selvopplevte dommere over kollegers arbeid i det offentlige rom, svikter de både faget og pasientsikkerheten.

 ANJA MICHAELIS, NTFS ETIKKRÅD

Det krever kun sekunder å felle en dom over en kollegas arbeid. Et røntgenbilde på en skjerm, en rotfylling som ser ufullstendig ut, eller en kronekant som ikke er perfekt. For en tannlege som mottar en ny pasient, kan fristelsen til å riste på hodet og kritisere den forrige behandleren være stor. Men klinisk virkelighet er sjelden svart-hvit, og når kritikken flyttes ut av behandlingsrommet og inn i offentligheten eller sosiale medier, krysses en farlig grense.

Den norske tannlegeforenings etiske regler § 4-2 er krystallklare: «En tannlege kan ikke uttale seg offentlig om en kollegas arbeid uten et formelt mandat fra offentlige myndigheter eller NTF. Det kreves lovlig tilgang til journalen, og kollegaen skal *alltid* ha hatt mulighet til å uttale seg først.»

Når disse reglene brytes, undergraves ikke bare tilliten mellom kolleger, men også tilliten til hele tannhelsetjenesten.

Journalen forteller sjelden hele sannheten

Å kritisere et ferdig resultat uten å kjenne forhistorien, er faglig uansvarlig. En tannbehandling er et resultat av et samspill mellom mange faktorer som ikke alltid vises på et røntgenbilde. Har pasienten ekstremt tannbehandlingsangst? Gjorde anatomiske forhold behandlingen nesten umulig? Valgte man et kompromiss fordi pasienten ikke hadde råd til den ideelle løsningen?

Som fagpersoner plikter vi å anerkjenne at ulike faglige tilnærminger og pasientspesifikke forhold påvirker hva som er rett behandling i en gitt situasjon. Å dømme andres arbeid uten kontradiksjon – altså uten at den opprinnelige tannlegen får forklare seg – er et brudd på grunnleggende rettssikkerhet.

Varslingsplikt er ikke det samme som offentlig synsing

Det hevdes av og til at kollegial lojalitet hindrer åpenhet og beskytter dårlige behandlere. Dette er en misforståelse. De etiske reglene setter et klart skille mellom ureglementert synsing og den lovpålagte varslingsplikten.

Hvis en tannlege oppdager systematiske feil, grov uaktsomhet eller forhold som setter pasienters helse i fare, har vedkommende en ubetinget plikt til å varsle. Men denne varslingen skal gå tjenestevei – til NTFs egne klagenemnder, Statsforvalteren eller Statens helsetilsyn. Det er disse organene som har mandat, innsyn og kompetanse til å vurdere saken objektivt.

Offentlig gapestokk og uformell kritikk tjener ingen. Det skaper unødig frykt hos pasienten, som plutselig mister tilliten til en behandling de kanskje har vært trygge på i årevis.

En hårfin balanse

Pasientsikkerheten skal alltid være overordnet. Nettopp derfor må vi behandle faglige uenigheter og potensielle feilbehandlinger med respekt og dypeste alvor. Det betyr at vi må følge de etablerte, saklige og objektive kanalene vi har til rådighet.

Tannleger som velger å opptre som dommere i det offentlige rom uten mandat, risikerer sanksjoner fra NTF, inkludert bøter og eksklusjon. Men det største tapet er det offentligheten som står for: tapet av tillit til en hel profesjon. La oss verne om pasienten ved å holde kritikken saklig, dokumentert og i de rette foraene.